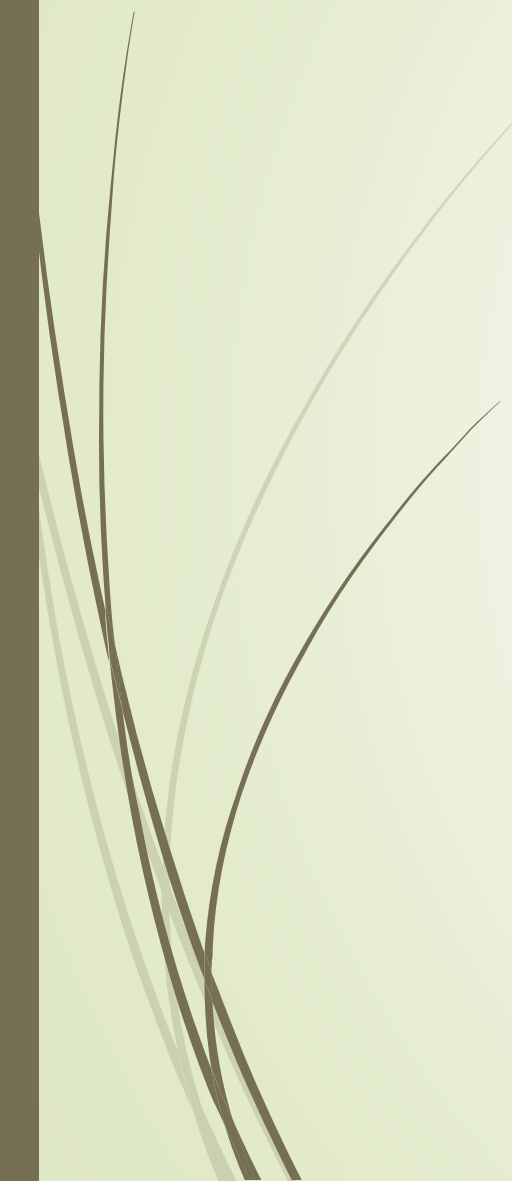

Palkka ja palkkakausi

Palkka"tyypit"

- Tehdystä työstä maksettu palkka
 - Muusta kuin tehdystä työstä maksettu palkka
 - Vapaa-ajalta maksettu palkka
-

TEHDYLTÄ TYÖAJALTA MAKSETTAVA PALKKA

- ▶ Tehdyltä työajalta maksettu palkka käsittää kaikki erät, jotka lasketaan itse työn perusteella.
 - ▶ Aikapalkat
 - ▶ tuntipalkka
 - ▶ kuukausipalkka
 - ▶ sisältävät yleensä tehtäväkohtaisen ja henkilökohtaiseen työsuoritukseen perustuvat osat
 - ▶ Suorituspalkat
 - ▶ urakkipalkka (työmäärä)
 - ▶ palkkiopalkka (työtulos)
 - ▶ palkka määräytyy työmäärä tai työtuloksen mukaan
 - ▶ Muut palkanlisät mm:
 - ▶ ylityökorotukset
 - ▶ sunnuntaityökorvaus
 - ▶ vuorotyölisä (iltalisä, lauantailisä)
 - ▶ palkanlisien raha- tai prosenttimäärä on määritelty pääasiassa työehtosopimuksissa

Muusta kuin tehdystä työstä maksettu palkka

- ▶ hälytysraha, varallaolokorvaus, päivystyskorvaus, matka-ajan korvaus, koulutusajan korvaus
- ▶ luottamusmieskorvaus, kokouspalkkio, aloitepalkkio
- ▶ odotusajan palkka, irtisanomisajan palkka
- ▶ Nämä kaikki edellämainitut korvaukset ovat ala- ja ammattikohtaisia ja ne on määritelty pääasiassa työehtosopimuksissa

Vapaa-ajalta maksettu palkka

- Loma-ajan palkka
- Lomaraha
- Lomakorvaus
- Arkipyhäkorvaus
- Työkyvyttömyyskorvaus
- sairausajan palkka

Miksi nämä kaikki edellä mainitut ovat palkkaa?

- ▶ Ennakkoperintälain 13§ kertoo palkan määritelmän
- ▶ Laki koskee
 - ▶ kaikenlaatuista palkkaa, palkkiota, etuutta ja korvausta, joka saadaan työ- tai virkasuhteessa;
 - ▶ kokouspalkkiota, henkilökohtaista luento- ja esitelmäpalkkiota, hallintoelimen jäsenyydestä saatua palkkiota, toimitusjohtajan palkkiota, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehen nostamaa palkkaa sekä luottamustoimesta saatua korvausta.

Aikapalkka

- ▶ laskentaperusteena **tunti**, päivä, viikko tai **kuukausi**
- ▶ yleensä työkohtainen ja henkilökohtainen palkan osa, jolloin palkkauksen perusteena on myös henkilökohtainen pätevyys ja työsuoritus

Tuntipalkka

- Määritelty työsopimuksessa tai työehtosopimuksessa (TES)
- Maksetaan tehtyjen työtuntien mukaan
- Työntekijä ilmoittaa tehdyt työtunnit tunti-ilmoituksella, esimies tarkistaa ja hyväksyy tunnit ja toimittaa tiedon palkanlaskentaan.
- Yleensä teollisuustyöntekijöillä ja tekniikan alan työntekijöillä sekä kaupan alalla osa-aikaisilla.
- Palkkakausi yleensä kaksi viikkoa tai puolen kuun.

Kuukausipalkka

- Määritelty työsopimuksessa tai työehtosopimuksessa (TES).
- Yleensä toimihenkilöillä ja toimistotyöntekijöillä. Kaupan alalla osastovastaavilla ja kokoaikaisilla työntekijöillä.
- Palkkakausi kalenterikuukausi.
- Sama kuukausipalkka eri kuukausina, vaikka työpäivien määrä vaihtelee.

Palkkakausi

- Se aika, jonka työmäärältä palkka maksetaan
- Palkkakausi määritellään joko työehtosopimuksessa tai paikallisesti
- Yleensä kahden viikon, puolen kuun tai kuukauden mittainen
- Kahden viikon tarkoittaa siis kaksi kalenteriviikkoa, jonka jälkeen palkkakausi katkeaa
- Puolen kuun tarkoittaa 1.-15. päivä ja 16.-viimeinen päivä.
- Kuukauden tarkoittaa kalenterikuukautta.
- Voi olla myös jotain muuta, esim. viikko, sovittu ajanjakso tai vuosi

Esimerkki

- ▶ Työntekijällä tuntipalkka on 10 euroa ja palkkakausi on kaksi viikkoa. Hän on työskennellyt palkkakaudella 15.1. – 28.1. yhteensä 80 tuntia (8 t/pv).
- ▶ 30.1. esimies on hyväksynyt palkkakauden työtunnit ja toimittanut niistä tiedon palkanlaskijalle.
- ▶ Palkanlaskijalla on kaksi päivää aikaa laskea yrityksen työntekijöiden palkat.
- ▶ Bruttopalkaksi palkkakaudelta saadaan $80 \text{ t} \times 10 \text{ e/t} = 800$ euroa. Tästä summasta vähennetään ennakonpidätys ja muut pidätykset.
- ▶ Palkanmaksupäivä on 2.2.

Tuntipalkan laskeminen kuukausipalkasta

- ▶ Kuukausipalkan jakaminen tuntipalkaksi
 - ▶ Tuntipalkka on kk-palkka / kuukauden työtunnit (tai vakiojakaja)
- ▶ Vakiojakaja:
 - ▶ Laskennallinen (yleinen) jakaja
 - ▶ Teoreettisesti laskettuna vakiojakaja on kuukauden työpäivät (laskennallisesti 21) kerrottuna yhden työpäivän pituudella (8 tuntia). Näin ollen laskennallinen jakaja on 168 tuntia kuukaudessa.
 - ▶ Jos työpäiväksi on sovittu 7,5 tuntia, niin näin ollen jakaja on $21 * 7,5$ eli 157,5 tuntia
 - ▶ "TES-jakaja"
 - ▶ Monesti työehtosopimuksessa on määriteltä millä jakajalla kuukausipalkasta tehdään tuntipalkka, se voi olla esim. 158, 160 tai 163
- ▶ Voidaan laskea myös toteutuneiden työtuntien lukumäärällä eri kuukausina tai pidemmällä tarkastelujaksolla

Päiväpalkan laskeminen kuukausipalkasta

- ▶ Päiväpalkka saadaan kk-palkasta kaavalla
 - ▶ $\text{Kk-palkka} / \text{työpäivien lukumäärä}$
- ▶ Laskennallisesti kuukaudessa on 21 työpäivää
- ▶ Todellisuudessa työpäivien lukumäärä vaihtelee kuukauden päivien määrän ja arkiptyhien määrän mukaan ja on noin 17-23 päivää

Miksi tunti- ja päiväpalkkoja pitää pystyä laskemaan?

- ▶ Tuntipalkkoja lasketaan kun
 - ▶ Työntekijä tekee ylitöitä ja niitten perusteena on tuntipalkka korotettuna
 - ▶ Työntekijä on poissa palkatta muutamia tunteja jollain päivällä, niin tämä osuus pitää laskea pois palkasta
 - ▶ Työntekijälle on sovittu joku muu syy (harjoittelija tekee osa-aikaista päivää tms.)
- ▶ Päiväpalkkoja lasketaan
 - ▶ Työsuhteen alussa ja lopussa, jos työsuhde alkaa tai päättyy kesken kuukauden
 - ▶ Jos työntekijä on poissa erinäisiä aikoja niin, että päiväpalkat pitää pystyä laskemaan ja vähentämään kk-palkasta

Esimerkki tuntipalkasta

- ▶ Työntekijä on ollut poissa jääkiekkoharrastuksensa takia 20 tuntia kuukaudessa, hänen työpäivänsä pituus on 7,5 tuntia ja kk-palkka 1800€
- ▶ Kuukauden työtunnit $21 \times 7,5\text{t} = 157,5 \text{ t}$
- ▶ Tuntipalkka $1800 \text{ €} / 157,5 \text{ t} = 11,43\text{€/t}$
- ▶ Vähennettävä palkka $20 \text{ t} \times 11,43\text{€} = 228,60 \text{ €}$
- ▶ Maksettava palkka $1800 \text{ €} - 228,60 \text{ €} = 1571,40 \text{ €}$

Esimerkkejä päiväpalkasta

- ▶ Työntekijä aloitti työt maaliskuun 15. päivä, hän työskenteli maaliskuussa 13 työpäivää. Maaliskuun työpäivien lukumäärä oli 23.
- ▶ Maaliskuun päiväpalkka on $2000\text{€}/23 \text{ pv} = 86,96\text{€}$
- ▶ Maaliskuun palkka on $13 \text{ pv} \times 86,96\text{€} = 1130,43\text{€}$
- ▶ Sama työntekijä on Huhtikuussa palkatta poissa 3 päivää. Huhtikuussa on 20 työpäivää
- ▶ Vähennettävä summa $2000\text{€}/20 \text{ pv} = 100\text{€} \times 3 = 300\text{€}$
- ▶ Huhtikuun palkka on $2000\text{€} - 300\text{€} = 1700\text{€}$

Palkanlisät

- ▶ Palkanlisinä käsitetään jostain normaalista työajasta poikkeavaa maksua eli
 - ▶ Viikonloppuna (sunnuntaina) maksettava korvaus
 - ▶ Ilta- ja yölisä
 - ▶ Arkipyhäkorvaus (uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, 2.pääsiäispäivä, vappu, juhannuspäivä, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, -päivä, tapaninpäivä)
- ▶ Nämä ovat pääosin TES-vaihtelevuudella olevia lisiä, laki määrittää vain sunnuntai- ja arkipyhäkorvaukset

Ilta- ja yölisät

- ▶ Työehtosopimukset kertovat ilta- ja yölisien määrät sekä ajankohdat milloin ne ovat voimassa
 - ▶ Iltalisää voidaan maksaa esim. klo 18-22 välisenä aikana ja yölisää klo 22-06 välisenä aikana. Iltalisä voi olla vaikkapa 15% palkasta ja yölisä 30% palkasta. Näissäkin tarvitaan tuntipalkan määrittelyä kuukausipalkasta
- ▶ Esim. Jos työntekijä on töissä klo 12-20, niin lähtökohtaisesti hän saa normaalin palkan lisäksi kaksi iltalisää (iltalisätuntia)
- ▶ Esim.2 Jos työntekijä työskentelee klo 18-04, niin hän saa neljä iltalisää ja neljä yölisää
- ▶ Näissäkin määritteissä on paljon eroja TESseissä

Arkipyhä- ja sunnuntaikorvaukset

- ▶ Jos työntekijä tekee työtä arkipyhänä tai sunnuntaina, hänelle maksetaan palkkaa 100% lisää. Eli jos päiväpalkka olisi 100€, niin sunnuntaista hänen bruttopalkkansa on 200€.
 - ▶ Tämä on lakisääteinen asia ja siitä ei pysty joustamaan.
- ▶ Jotkut työnantajat voivat tarjota mahdollisuuden vaihtaa lisä vapaaksi, silloin vapaata pitää antaa samassa suhteessa, eli 8 tunnin sunnuntaityöstä saa 16 tuntia vapaata
- ▶ Arkipyhäkorvaus on päiväpalkka, joka maksetaan arkipyhästä, vaikka työntekijä ei silloin lähtökohtaisesti olekaan töissä. Tämä on siis tunti- ja urakkapalkkaisilla näin.
- ▶ Kuukausipalkkalaisen kohdalla arkipyhänä toimitaan siten, että siitä ei saa erillistä korvausta, mutta se on vapaapäivä. Kuukausipalkka on silti sama joka kuukausi, vaikka arkipyhän tähden työpäivien lukumäärä voi olla pienempi.